

Gymnázium Budějovická
Volitelná předmět Ekonomie - jednoletá

BLOK ČÍSLO 2

Makroekonomie

Předpokládaný počet : 6 hodin

Použitá literatura :

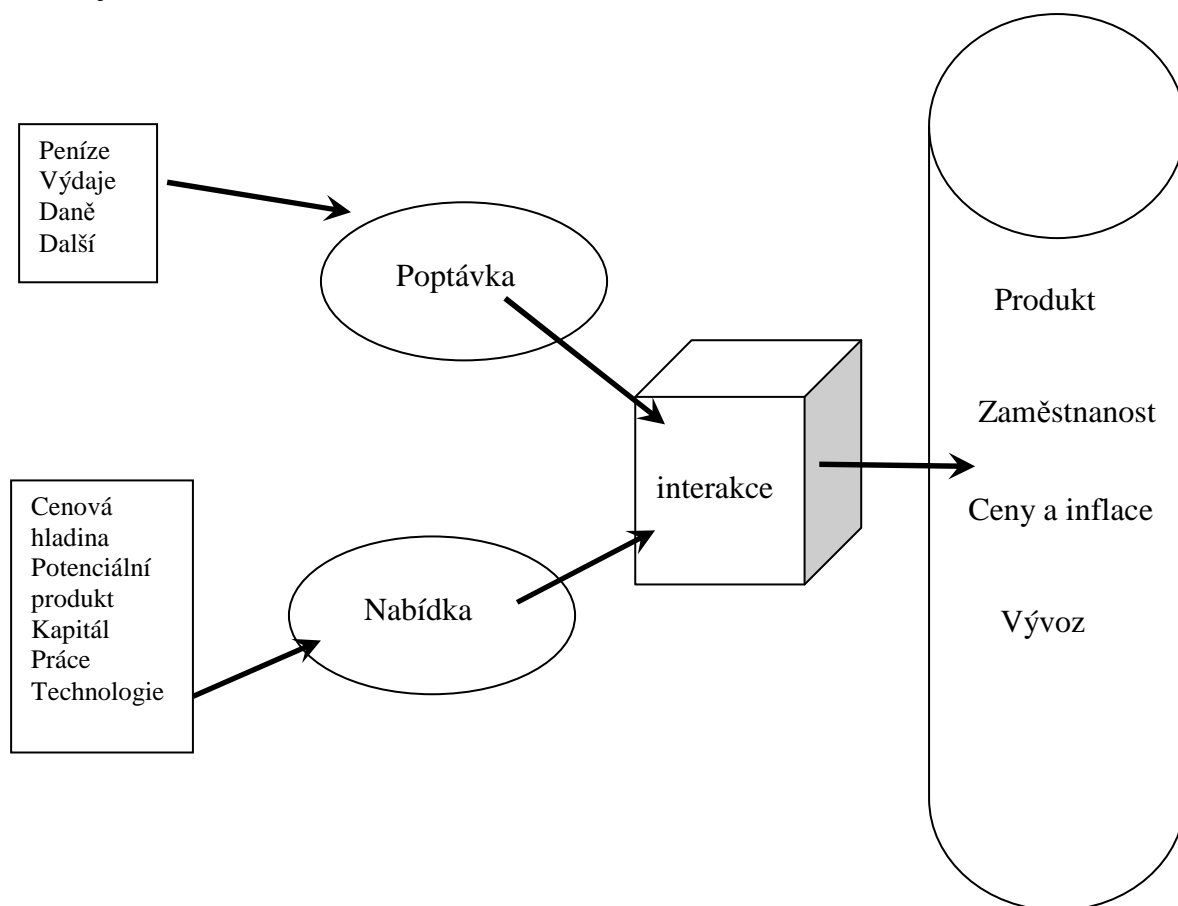
Samuelson, Nordhaus – Ekonomie , nakl. Svoboda 1991

2.1. Makroekonomický systém

Makroekonomie studuje chování ekonomie jako celku. Je ovlivňována vstupy v podobě peněz, výdajů, cenové hladiny, práce, kapitálu atd. Tyto vstupy jsou transformovány zákonem nabídky a poptávky do podoby výstupů, který je představován produkty, zaměstnaností, inflací, vývozem atd.

I pro makroekonomii má tedy podstatný vliv nabídka, poptávka a jejich vzájemná interakce, zde se ale musí jednat o jakýsi součet celkové nabídky a celkové poptávky. Přesněji tedy mluvíme o **agregátní poptávce a agregátní nabídce**. Zde je nutné si uvědomit, že tento tržní princip nemusíme uplatňovat pouze na produkty, ale obecně na trh. Snadno si představíme trh práce, kde zaměstnanci svojí pracovní sílu nabízejí a zaměstnavatelé, kteří ji poptávají za určitou cenu.

Při tomto chápání ekonomických závislostí lze makroekonomii zjednodušit do následujícího schématu :

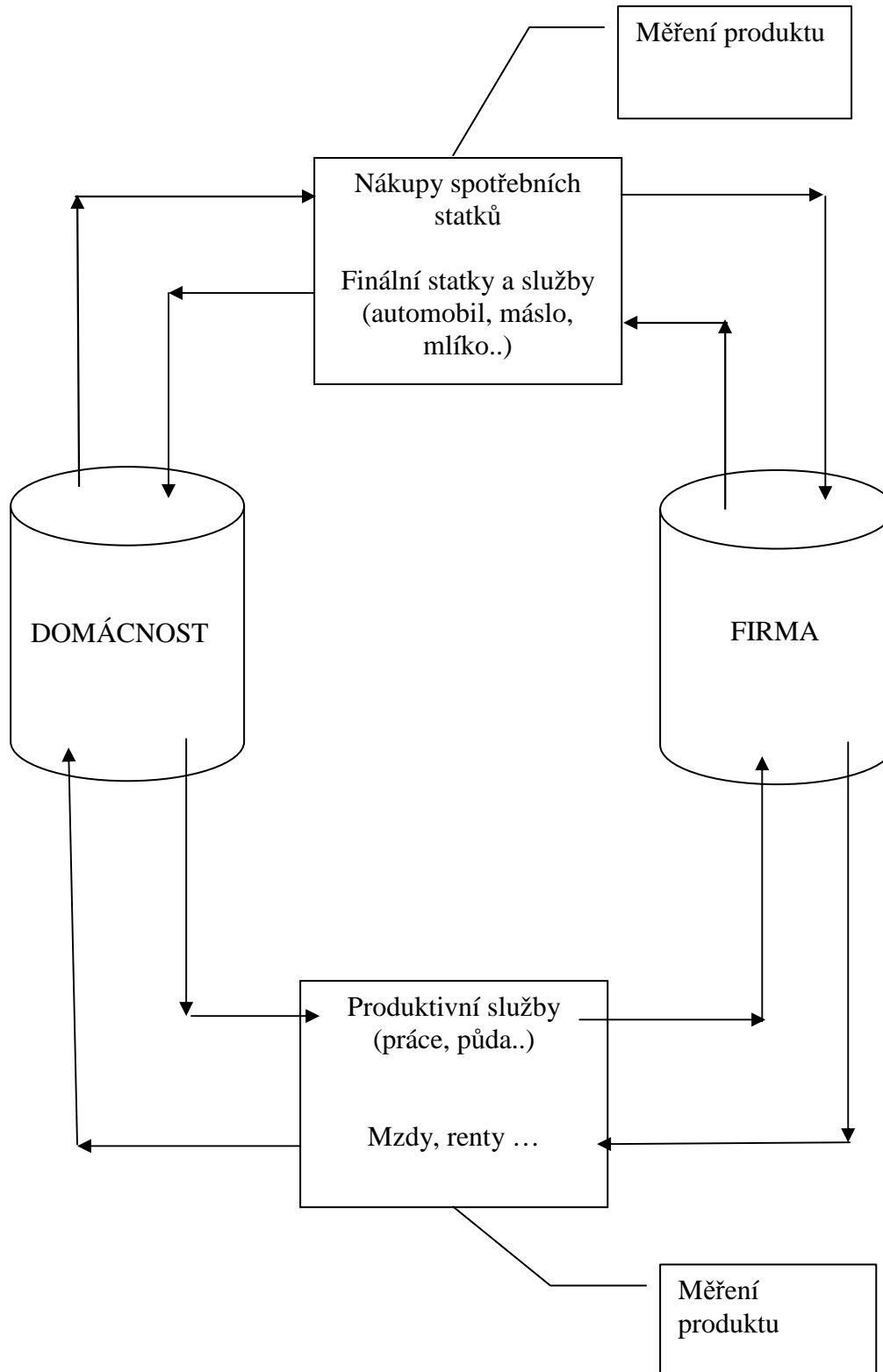

V dalším výkladu se budeme zabývat jednotlivými částmi tohoto systému a širšími souvislostmi mezi nimi.

Pokud se podíváme na výstupy, jedná se také o souhrn jakýchsi kritérií, podle kterých odhadujeme, zda ekonomika pracuje správně a jsou to také ta kritéria, která se snaží vláda svojí politikou nějakým způsobem regulovat. Z těchto důvodů si nejprve probereme právě takto definované výstupy.

2.2. Produkt

Jednou z možností, jak posuzovat výkonnost ekonomiky je zjistit roční míru produkce, tedy kolik statků a služeb se v zemi vyrobí. Pokud se představíme koloběh prostředků a služeb, můžeme hrubý domácí produkt měřit na dvou místech :

Oba způsoby měření hrubého národního produktu (**GNP**) dávají stejné výsledky pokud se vyhneme některých možných chyb :

- Nezapočítat dvakrát takové produkty, které slouží jen jako část výsledného produktu
- Počítat s opotřebením kapitálu (strojů)
- Započítat vládní výdaje, ale vyloučit transferové platby (důchody nic nevyrobí)
- Započítání bilance zahraničního obchodu

Za těchto podmínek se hrubý národní produkt počítá z definice :

Suma

1. Výdaje na osobní spotřebu statků a služeb
2. Hrubé soukromé domácí investice
3. Vládní výdaje na statky a služby
4. Čisté vývozy minus dovozy

Nebo také suma :

1. Mzdy, úrok, renty, zisk
2. Nepřímé daně placené firmami, které jsou vykazovány jako výdaje na výrobu
3. Odpisy za znehodnocení kapitálu

Pro měření výkonnosti ekonomiky se často používá hrubý národní produkt, ovšem jak zjišťovat roční nárůst ekonomiky v případě, že se změní ceny. V tomto případě by měření produktu postrádalo smysl, pokud bychom hrubý národní produkt nepřepočítali na cenovou základnu z minulého období. Mluvíme tak o reálném GNP (přepočtený) a nominálním GNP (v cenách daného období).

Matematicky se přepočtení zajistí pomocí poměru cen, mezi aktuální hladinou a hladinou, kterou považujeme za základní období, ke kterému GNP přepočítáváme. Mluvíme tak o **deflátoru GNP**.

$$\text{Reál.GNP} = \frac{\text{nom.GNP}}{\text{def.GNP}}$$

Pokus o zachycení opotřebením kapitálu je ve výpočtu čistého národního produktu NNP .

GNP = NNP + znehodnocení kapitálu.

Nevýhodou NNP je skutečnost, že zatímco GNP vychází ze zjistitelných statistických údajů, tak míra znehodnocení kapitálu je veličina v podstatě odhadovaná a tedy nepřesná. To je také důvod, proč se ekonomové raději spoléhají na údaje poskytované z GNP.

Dodatek :

Zajímavým pokusem, jak přizpůsobit suchá statistická data o míře GNP člověku, který v dané ekonomice žije, je výpočet čistého **ekonomického blahobytu NEW** (net economic welfare). Zde se totiž ekonomové snaží z výpočtu GNP snaží některé položky odstranit a jiné přidat tak, aby NEW obsahoval pouze investiční položky přímo přispívající k ekonomickému blahobytu.

Za zamyšlení stojí právě struktura přidanych položek :

Hodnota volného času

Podzemní ekonomika

I položek odečítaných :

Škody na životním prostředí.

Všimněte si, že tyto položky se jinak ve výpočtu GNP samostatně neobjevují.

2.3. Stabilita cen

Makroekonomickým cílem je jistě zachovat stabilní ceny tak, aby se cenová hladina rychle nezvyšovala, ani nesnižovala.

Pokud se zamyslíme na d úvahu, jak měřit cenovou hladinu v tom daném roce zjistíme, že nelze započítávat cenu každého výrobku se stejnou důležitostí. Sestavujeme **index spotřebitelských cen (CPI)** na základě pevně stanoveného spotřebitelského koše. Ten obsahuje v různé míře ceny potravin, oděvů , bydlení atd.

Míra **inflace** je dána změnou cenové hladiny vypočtené právě na základě CPI. Jestliže by míra inflace v nějakém období byla záporná, mluvíme o **deflaci**. Naopak při velmi rychlém zvyšování cen je možné hovořit dokonce o **hyperinflaci**.

$$\text{Míra inflace} = ((\text{CPI tento rok} - \text{CPI minulý rok}) / \text{CPI (minulý rok) }) \times 100$$

Nestabilita cen má celou řadu důvodů, lze hovořit o

- **Setrvačné inflaci** , která často vzniká jakýmsi očekáváním růstu cen a tím i mezd. Snadno si dokážeme představit uvažování zaměstnanců, kteří na základě situace z minulého roku očekávají růst cen a vyjednávají se zaměstnavatelem o růstu mezd. Tento růst podnikatel samozřejmě zabezpečí růstem ceny výrobku.
- **Inflační šoky**, v určitých obdobích je obtížné impulz ke zvýšení inflace předpokládat. Jedná se například o tažení inflace poptávkou, kdy vysoká poptávka narazí na omezenou nabídku. Snadno si představíme Německo 1921, kdy narazíme na vysokou poptávku po základních statcích (potraviny, bydlení....), jejichž množství bylo velmi omezené. Dalším inflačním šokem mohou být naopak vysoké náklady a s nimi spojený vzrůst cen. Jako příklad můžeme vidět ekonomiku s vysokým počtem nezaměstnaných (logické by bylo snížení ceny práce – tedy mezd), kdy např. odborová organizace vyjedná zvýšení mezd. Náhlé zvýšení nákladů si ale dokážeme představit i z jiných důvodů.

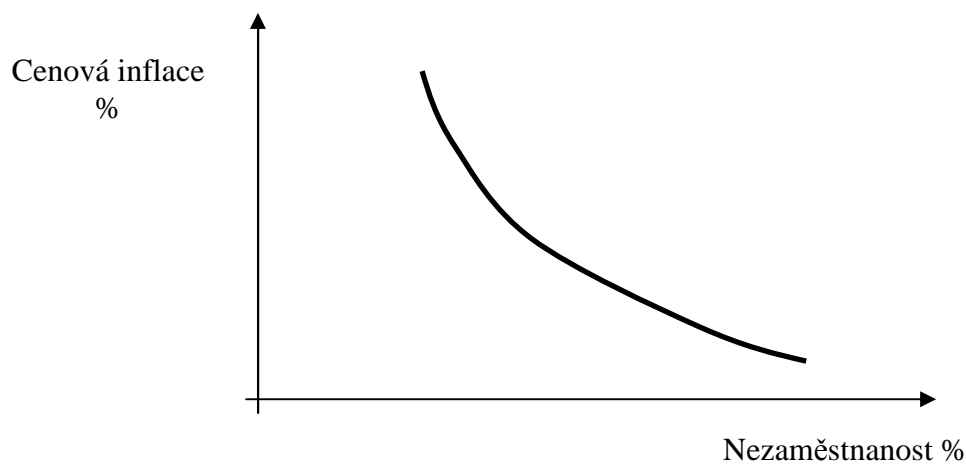
2.4. Nezaměstnanost

Pokud se podíváme na inflaci z jiného pohledu, pak lze říct, že inflace představuje jakousi míru neefektivně vydaných peněz. Na jedné straně totiž dochází k růstu mezd, který by měl být kryt růstem produktivity práce (Např. za větší mzdu, více vyrobených výrobků). Ve chvíli, kdy produktivita práce roste pomaleji, než růst mezd, dochází k inflaci.

Míra inflace = míra růstu mezd - míra růstu produktivity práce.

Tento druhý vztah je zajímavý tím, že hovoří o závislosti mezi růstem mezd a inflací. Pokud dovedeme tento vztah dále, vidíme souvislost mezi růstem mezd a mzdami a potom také vazbu mezi mzdami a počtem pracovníků.

Z tohoto pohledu by se mohlo zdát, že lze snadno odvodit vztah mezi nezaměstnaností a inflací. Tímto vztahem by měla být Philipsova křivka :

Tato křivka je dána empiricky a v současné době nelze tento vztah považovat stoprocentně za správný. Např. dochází k posunům této křivky ve chvíli, kdy se změní očekávaná míra inflace, v období, kdy se ekonomika dostane do období konjunktury a firmy mají tendenci energičtěji nabírat nové zaměstnance, ale i opačně v době recese, kdy firmy naopak zaměstnance propouštějí. Každopádně vždy v určitém krátkodobém období nám Philipsova křivka dává odpověď na vztah zaměstnanosti a inflace.

Z dlouhodobého hlediska je zajímavá teorie potenciálního produktu, jehož velikost samozřejmě souvisí s produkčními možnostmi dané ekonomiky. Pokud jsme v minulých kapitolách odvozovali, že ekonomika pracuje efektivně ve chvíli, kdy se nachází na hranici svých produkčních možností, pak vyrábí **potenciální produkt**. Bohužel, v tomto případě zjistíme, že existuje určitá **přírozená míra nezaměstnanosti**, protože výroba potenciálního produktu nezajišťuje 100% zaměstnanost.

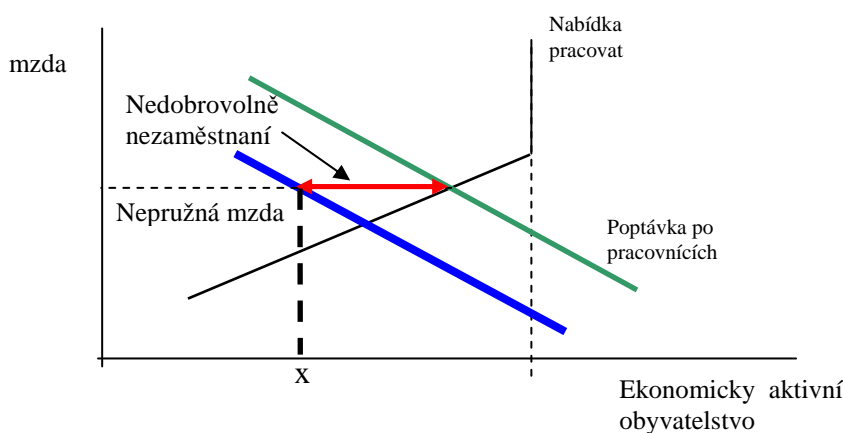
Pro úplnost je nutné uvést, že míra nezaměstnanosti, o které v této kapitole dozvídáme je dána jako počet nezaměstnaných vydělený celkovým počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva. Mezi nezaměstnané se však počítají jen ti obyvatelé, kteří práci aktivně hledají (registrace na ÚP). Lidé, kteří práci nehledají, nejsou ekonomicky aktivní.

Jinak bude samozřejmě hodnotit nezaměstnanost makroekonom, jehož pohled zde byl myslím alespoň částečně objasněn a jinak například Úřad práce, kdy rozlišujeme důvody nezaměstnanosti na :

- **Změna práce (frikční) – krátkodobá nezaměstnanost způsobená časovým nesouladem**
- **Struktura(systémová) – střednědobá nezaměstnanost způsobená např. oborem studia, obtížné uplatnění v daném oboru**
- **Cyklická – souvisí s hospodářským cyklem.**
- **Sezónní**
- **Dobrovolná**
- **Dlouhodobá – nezaměstnaný nemá práci déle než jeden rok.**

Jeden z důvodů nezaměstnanosti je dán hospodářským cyklem. V minulosti byly hospodářské cykly často probíraným tématem s hledáním důvodů jejich vzniku. Ekonomika cyklicky prochází obdobími růstu (expanze), kdy produkt roste, nezaměstnanost klesá, výroba se zvyšuje a období poklesu (recese), kdy dochází k útlumu. Tyto cykly byly dokonce důvodem k předpovědím, že tržní ekonomika zanikne ve stále se zvětšující rychlosti střídání těchto cyklů a zvyšování jejich amplitudy. Zatím se ale zdá, že i přes nemožnost zabránit nástupu období ekonomických krizí se v tomto směru tržní ekonomika spíše uklidňuje také díky lepšímu porozumění jejího fungování a schopnosti účinně ji ovlivňovat.

Samozřejmě i pro nezaměstnanost lze aplikovat křivku nabídky a poptávky a všimněme si, že v tržním prostředí nelze snadno nadiktovat mzdy nebo 100% zaměstnanost.

Rozbor :

V situaci rovnováhy dané zelenou křivkou je počet zaměstnaných obyvatel stále menší než počet ekonomicky aktivních obyvatel. Pokud ale poklesne poptávka po pracovnících na úroveň danou modrou křivkou, ale sjednané mzdy budou fixní, pak počet zaměstnaných bude na úrovni X tedy méně, než by odpovídalo novému bodu rovnováhy.

Dodatek :

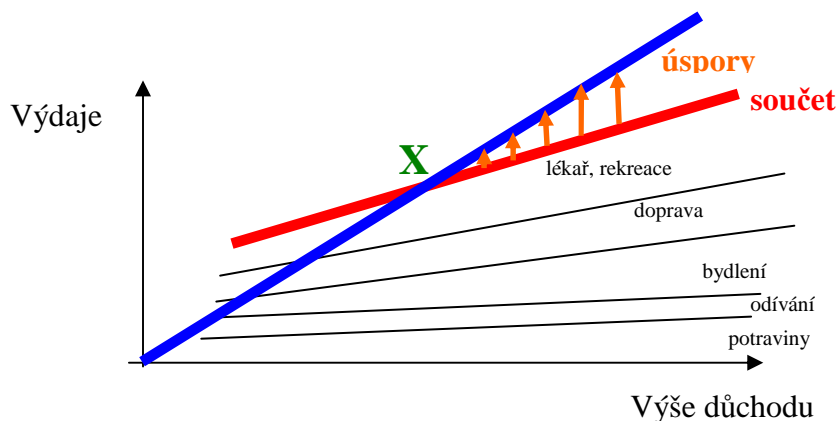
Spíše z filozofického a studijního hlediska je zde důležité upozornit na názor, že vlivem ekonomických recesí budou banky přinuceny pomáhat firmám v obtížné situaci. Tyto úvěry však jsou pro klasický bankovní systém natolik nevýhodné, že do jednání musí vstoupit stát. Dochází tak k převzatí podniků státem a tím vlastně k znárodnění .....

Jedná se o alternativu k myšlenkám násilného převzetí ekonomiky a má ukázat šířku ekonomického uvažování 19. st.

2.5. Spotřeba a spoření obyvatel

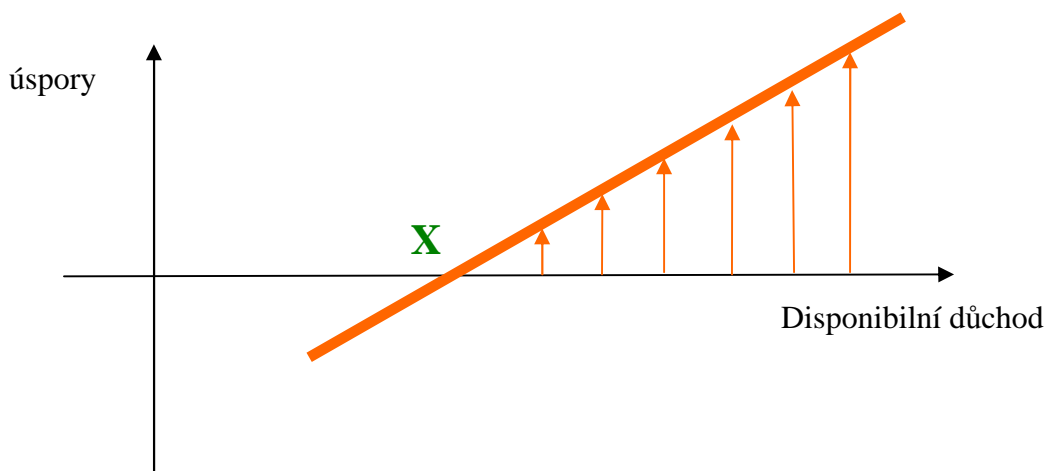
Domácnosti jsou nuceny uspokojovat své potřeby, které lze rozdělit na základní (potraviny, bydlení, oblečení...) a vyšší (auto, dovolená...). Přesto lze z průzkumů vysledovat, že struktura výdajů domácností se v určitých trendech shoduje.

Rozbor :

Výše důchodu je disponibilní příjem obyvatel. Výdaje pak rozdělení těchto příjmů, kdy červená čára označuje součtovou funkci výdajů. Ke správnému pochopení myšlenky tohoto grafu je nutné pochopit význam modré čáry naryšované pod úhlem 45°. Body na ní totiž označují místa, kdy výše důchodu je rovná výdajům. Od bodu X (výše důchodu) dochází k úsporám.

Na grafu lze úspory znázornit pomocí oranžových šipek. Délka šipky označuje velikost úspor, neboť matematicky platí, že úspory je ta část důchodu, která se nespotebuje. Nyní lze snadno odvodit závislost mezi výší disponibilního důchodu a výší úspor (dluhů), získáme tak **úspovou funkci**.

Pro ekonomu je důležitý také rychlost nárůstu úspor v závislosti na disponibilním důchodu. Měříme tak sklon úsporné funkce a mluvíme o **mezním sklonu k úsporám MPS** (marginal propensity to save) **$MPS = \text{úspory} / \text{disp. důchod}$** .

Podobným způsobem lze definovat sklon **spotřební funkce**, která je dána červenou křivkou (součet) v grafu $Výdaje = f(\text{výše důchodu})$. **Mezní sklon ke spotřebě MPC** (marginal propensity to consume) je tedy dán podílem : **MPC = spotřeba / disp. důchod.**

Snadno lze odvodit vztah mezi MPS a MPC :

U .....úspory

S.....spotřeba

D.....disponibilní důchod

$$U + S = D$$

$$\frac{U}{D} + \frac{S}{D} = 1$$

$\text{MPS} + \text{MPC} = 1$

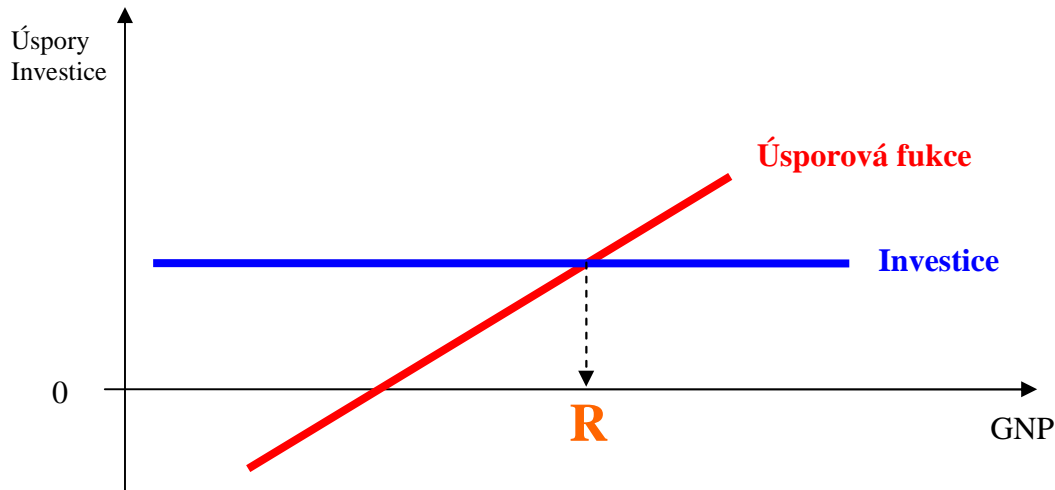
Při zjišťování, jaké vlivy nejvíce ovlivňují spotřebu obyvatelstva , pak je to samozřejmě nejvíce disponibilní důchod – odtud **národní spotřební funkce**.

Poznámka :

Úsporová (a tedy i spotřební) funkce nemusí mít nutně lineární charakter. V takovém případě interpretujeme MPC a MPS jako sklon ke spotřebě či úsporám pro přidanou 1Kč disponibilního důchodu. Sklon křivky je v takovém případě proměnlivý pro každou úroveň důchodu.

2.6. Úsporová funkce, investice, GNP

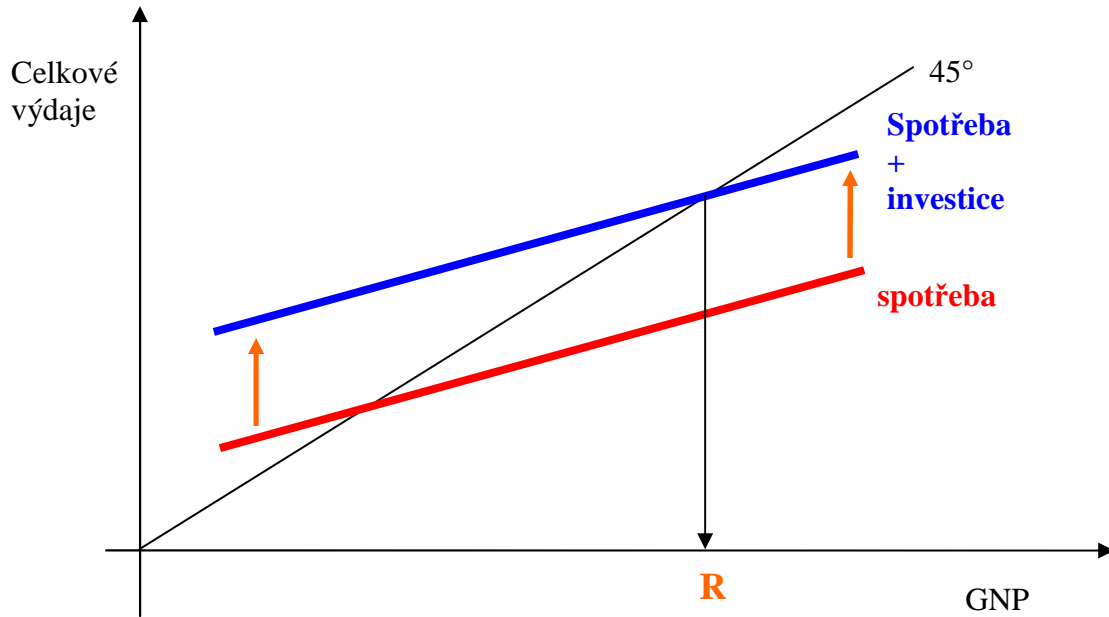
Velmi zajímavé je srovnání investic (investování podnikatelů do rozvoje výroby) a zamýšlených úspor obyvatelstva. Zamýšlené investice podnikatele bude mít konstantní hodnotu nezávislou na GNP, naopak z minulé kapitoly víme, že velikost úspor závisí na disponibilním důchodu a tím i na GNP.

V průsečíku investiční a úsporové funkce vzniká jakási rovnováha, jíž přísluší GNP o velikosti R, dovoluji si směle tvrdit, že k této hodnotě se bude postupně blížit skutečně vyráběného GNP, proč je tomu tak ?

- Představme si situaci, kdy se nacházíme na grafu vpravo od bodu R. V tomto případě má obyvatelstvo sklon k větším úsporám, než podnikatelé investují. Spoření obyvatel pak nutně vede k tomu, že podnikatelé neprodají své výrobky, ceny klesají, sklady se plní a podnikatel bude mít tendenci vyrobit méně a blížit se zprava k bodu R.
- V opačném případě (vlevo od bodu R) obyvatelstvo spoří méně, má tedy větší sklon ke spotřebě, než podnikatelé investují. Vzniká tlak na větší množství výrobků a na tento tlak reagují podnikatelé zvýšením produkce. K bodu R se přibližujeme zleva.
- Pokud se nacházíme v bodě R, je spokojenost jak na straně spotřebitelů, kteří jsou uspokojeni při svém sklonu ke spotřebě, tak podnikatelé, jejichž investice odpovídají vyráběnému a prodávanému množství.

Obdobná úvaha vyplývá i ze spotřební funkce s tím, že investice bude pro nás určitá forma výdajů, pak lze graficky odvodit, že :

Tento graf se dá zdůvodnit podobným způsobem, jako předchozí. Tedy nacházíme-li se vpravo od bodu R znamená to, že firmy vyrábějí více, než je ochota ke spotřebě a investicím. V tomto případě se bude ve skladech firem hromadit neprodejné zboží a dojde k omezení produkce na hodnotu R.

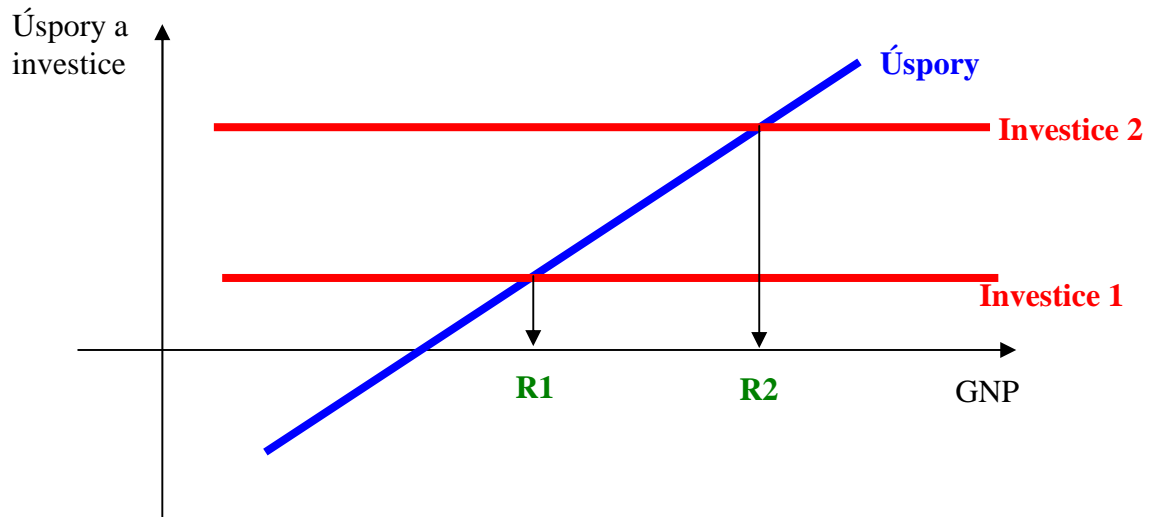
Rovnováhu lze ilustrovat následujícím jednoduchým číselným příkladem :

GNP	Spotřeba	Úspory	Investice	Spotřeba+investice	Závěr-výrobu
5000	4800	200	100	4900	utlumit
4800	4650	150	100	4750	utlumit
4600	4500	100	100	4600	ponechat
4400	4400	0	100	4500	zvýšit
4200	4300	-100	100	4400	zvýšit

2.7. Model multiplikátoru

Z předchozí kapitoly vyplývá vzájemný vztah mezi úsporami (spotřebou) , investicemi a GNP. Jaký vztah ale platí, pokud změníme hodnotu investic, jak se změní GNP ?

Nejprve se na tuto úlohu podívejme graficky a vycházejme z grafu úsporové funkce :

Výše zadaná úloha se tak změnila na jednoduchý matematický příklad , kdy se ptáme na změnu GNP ($R2 - R1$), při změně investic ($I2 - I1$). Předpokládejme znalost mezního sklonu k úsporám MPS.

$$MPS = \frac{I2 - I1}{R2 - R1}$$

$$(R2 - R1) = \frac{1}{MPS} \cdot (I2 - I1)$$

Nebo také :

$$(R2 - R1) = \frac{1}{1 - MPC} \cdot (I2 - I1)$$

Všimněte si, že změna investic vyvolá změnu GNP. Při výpočtu je nutno použít jakéhosi koeficientu, který nazýváme MULTIPLIKÁTOR. ($\frac{1}{MPS}$ nebo $\frac{1}{1 - MPC}$)

Neboli :

Multiplikátor je číslo, kterým musíme vynásobit změnu investic, abychom dostali výslednou změnu celkového produktu.

Poznámka : Pozor, že jednotková změna investic nevyvolá pouze jednotkovou změnu GNP. Pro bližší vysvětlení funkce multiplikátoru zkusme následující příklad :

Do stavby nového bytu investujeme dodatečné peníze ve výši 2 000 Kč, předpokládejme, že všichni lidé mají mezní sklon ke spotřebě $MPC = \frac{2}{3}$. Znamená to, že z každé takto vzniklé investice řemeslník utratí 2/3. Ty slouží jako zdroj (nákup) pro spotřební statky dalšího řemeslníka v řetězci.

MPC	0,666666667
Investice	2000

Řemeslník	Ke spotřebě
A	2 000,00 Kč
B	1 333,33 Kč
C	888,89 Kč
D	592,59 Kč
E	395,06 Kč
F	263,37 Kč
G	175,58 Kč
H	117,06 Kč
I	78,04 Kč
J	52,02 Kč
K	34,68 Kč
L	23,12 Kč
M	15,41 Kč
N	10,28 Kč
O	6,85 Kč
P	4,57 Kč
Q	3,04 Kč
R	2,03 Kč
S	1,35 Kč
T	0,90 Kč
U	0,60 Kč
V	0,40 Kč
W	0,27 Kč
X	0,18 Kč
Y	0,12 Kč
Z	0,08 Kč
SOUČET	5 999,84 Kč

Ovšem k stejnému výsledku se dalo dojít i pomocí předchozích vzorců :

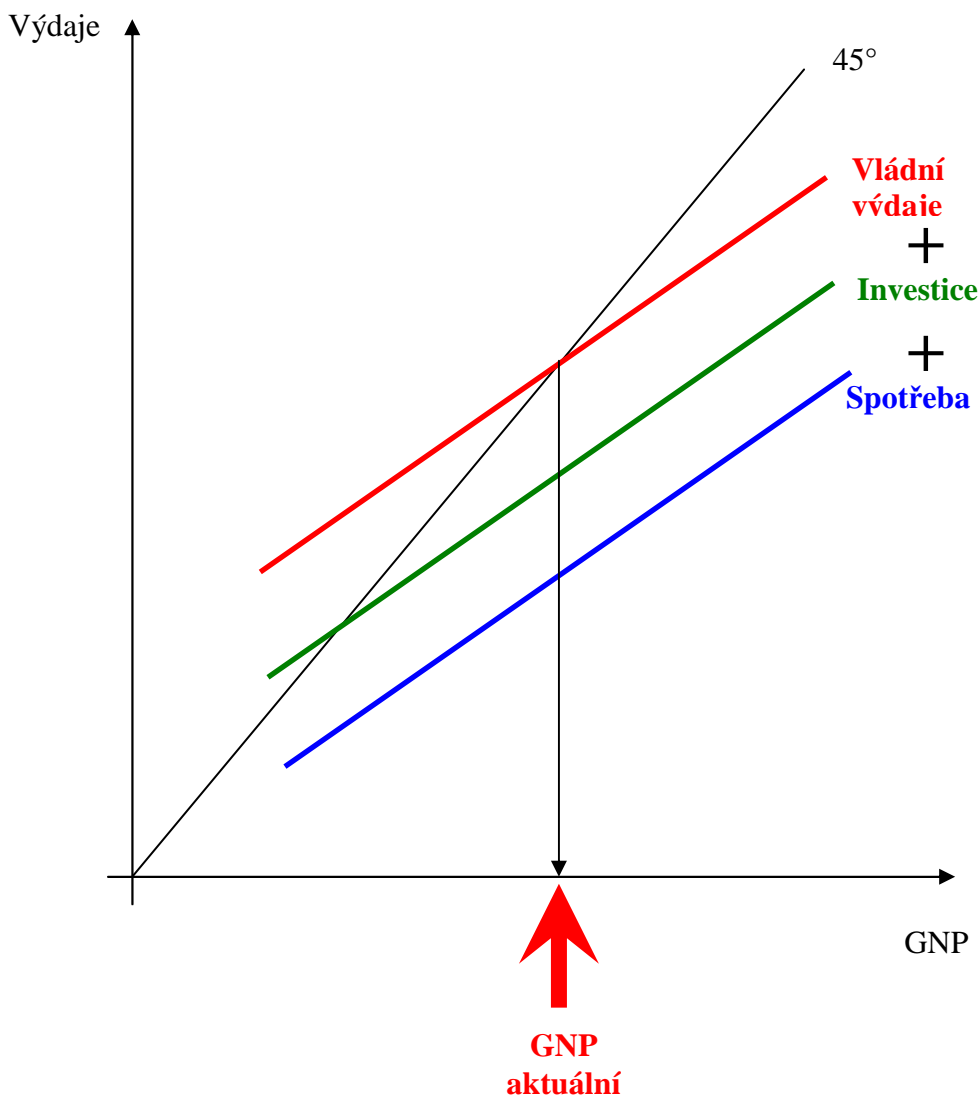
$$\Delta R = \frac{1}{1 - MPC} \cdot \Delta I$$

$$\Delta R = \frac{1}{1 - \frac{2}{3}} \cdot 2000$$

$$\Delta R = 6000$$

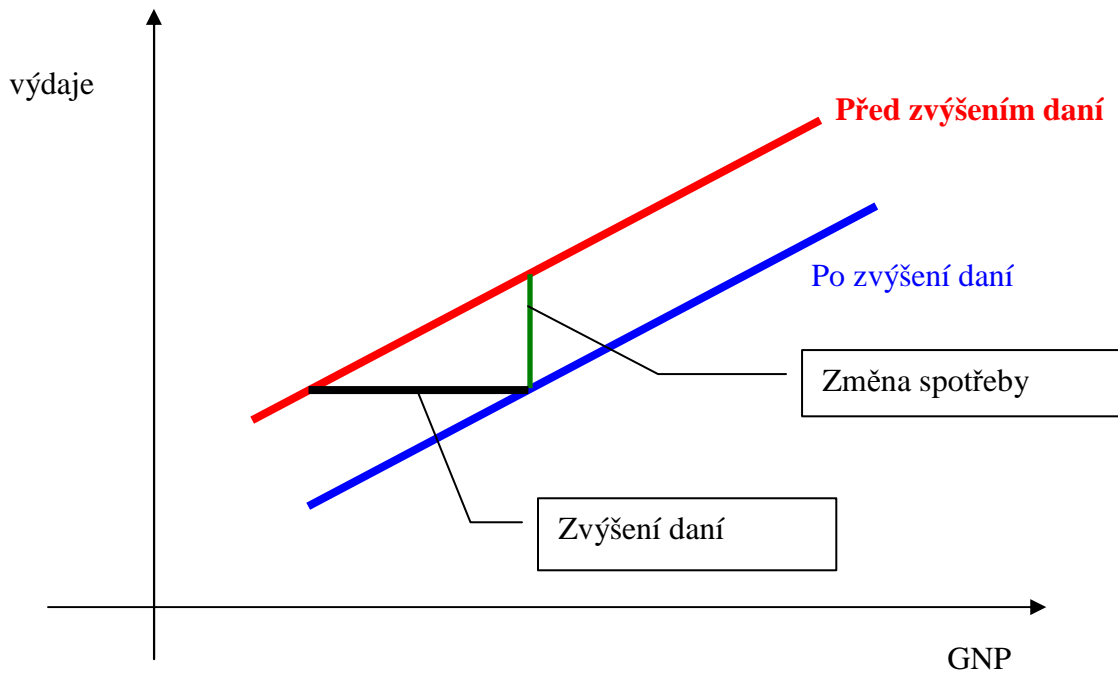
Velkým investorem je také vláda, která zadává státní zakázky a mluvíme tak o **multiplikátoru vládních výdajů**. Z grafického řešení je patrné, že lze odvodit podobné vztahy, jako v předchozím příkladě.

Graf

Poznámka :

V závěru této hodiny je možné se zamyslet nad účinky daní. Chceme-li zvýšit vládní výdaje a financovat je ze zvýšení daní, pak si na grafu všimněte, že daně je nutné zvýšit o větší částku, než bude činit vládní výdaj.

Jinak řečeno, zvýšení daně posune křivku spotřeby o menší díl. Platí tedy multiplikační efekt. Mluvíme o **daňovém multiplikátoru**.

2.8 Peníze

Peníze jsou cokoli, co slouží jako běžně přijímaný prostředek směny. Postupem času se peníze vyvinuly do formy oběživa, zaznamenávají další vývoj směrem k nepeněžním platebním transakcím. V současné době se peníze sledují podle jednotlivých typů (agregátů).

Agregát M1 – skládá se z položek skutečně používaných k transakčním účelům (oběživo, šekovatelné účty). Tento agregát je nejvíce sledovaným, kromě něj se ještě věnuje pozornost M2.

Agregát M2 - zahrnuje M1 společně s dalšími substituty peněz. Někdy také používáme název ‚skoropeníze‘. Patří sem například termínované vklady v bankách a další vklady s určitou výpovědní lhůtou.

Takto lze vytvářet i další agregáty podle stupně (času) v jakém lze z těchto peněz vytvořit transakční peníze.

Zde je nutno připomenout, že za peníze připravené k transakci (M1) platíme ztrátou úroků.

Je všeobecně známo, že vývoj peněz probíhal přes období mincí přímo vázaných na drahý kov přes stávkovky (jejich emise se neřídila potřebou peněžního oběhu, nýbrž potřebami státu), až po vydání klasických bankovek.

Bankovka od slova banka byla vytvořena tak, že v době rozvíjejícího se kapitalismu a bankovníctví si podnikatelé za svoje služby vzájemně platili směnkami, jejich kvalita však byla velmi rozdílná a tak banky odkoupily směnky a drahé kovy a vydaly bankovky. Postupně se vytrácela vazba mezi zásobou drahého kovu a množstvím peněz v oběhu.

Definitivní konec této vazby je možné datovat k 15.8.1971, kdy zrušil tuto směnitelnost americký dolar.

Vzhledem k uchování kontroly nad emisí a množstvím peněz v oběhu je dnes v ČR dvouúrovňová bankovní soustava skládající se z ČNB jako ústřední a centrální bankou v ČR a soustavy dalších bank.

Funkce ČNB

- Emise hotovostního oběživa
- Banka pro ostatní banky
- Provádí měnovou politiku
- Banka státu – vede účty státu, hospodaření státního rozpočtu, správa státního dluhu atd.
- Zastupování země ve finančních a měnových institucích

ČNB je řízena radou o 7 lidech (guvernér, 2 viceguvernéři, 4 vedoucí pracovníci). Bankovní rada je jmenována prezidentem.

Nástroje centrální banky

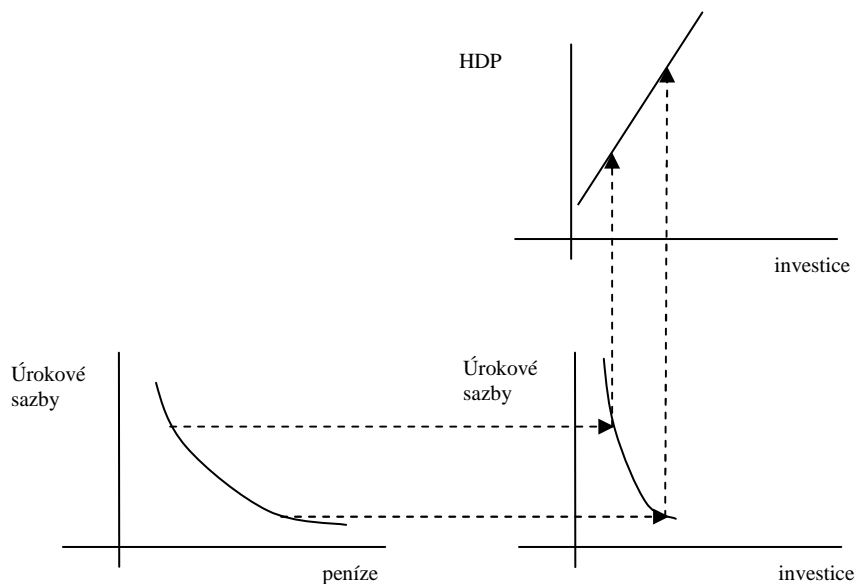
- Diskont – základní úroková sazba v ekonomice, je to nejnižší úroková sazba

- Repo sazba – úroková sazba centrální banky pro reeskont směnek, nejběžnější úroková sazba ve vztahu ČNB – OB
- Lombardní sazba – úroková sazba na úvěry obchodním bankám , z uvedených úrokových sazeb je nejvyšší a zajišťuje nouzovou likviditu při problémech banky.
- Povinné minimální rezervy předepisuje centrální banka obchodním bankám. Jedná se o určité procento z vkladů, které si musí u ní bezúročně uložit. Tyto peníze tak snižují množství peněz v oběhu.

Bankovní služby ostatních bank :

- Zakládání a vedení účtů
- Bezhotovostní platební styk domácí i zahraniční
- Platební karty
- Šeky
- Homebanking
- Směnárenská činnost
- Devizové operace
- Zprostředkování obchodů s cennými papíry
- Bezpečnostní schránky a ukládání cenností
- Poradenské služby

Nastavení úrokových sazeb a ovlivnění HDP

2.9 Nástroje řízení ekonomiky

Makroekonomie se zabývá ekonomikou jako celkem. Pro posuzování makroekonomické situace jsou rozhodující následující faktory :

- Produkt
- Zaměstnanost
- Cenová stabilita
- Bilance zahraničního obchodu.

Pro řízení těchto oblastí si vláda nechává následující nástroje :

Cíle	Nástroje
<p>Produkt :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká úroveň • Optimální tempo růstu <p>Zaměstnanost :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká úroveň zaměstnanosti <p>Stabilita cen :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nízká míra inflace, malé cenové výkyvy <p>Bilance se zahraničím :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rovnováha dovozů a vývozů 	<p>Fiskální politika :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vládní výdaje • Zdanění <p>Monetární politika :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulace nabídky peněz , úrokové sazby <p>Politicko- ekonomické vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obchodní politika, intervence <p>Důchodové politiky :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cenové směrnice, vyhlášky a nařízení (od doporučení až po zákonnou povinnost).